

Obsah

Přehled označení	8
1 Úvod	12
2 Modelování strojů a jejich částí	14
2.1 Základní modely	15
2.2 Rozdělení strojů podle dynamických účinků	17
2.2.1 Rotační stroje	18
2.2.2 Pístové stroje	19
2.3 Určování základních parametrů	22
2.3.1 Hmotnost	22
2.3.2 Střed hmotnosti	22
2.3.3 Momenty setrvačnosti	23
2.3.4 Tuhosti	30
2.3.5 Tlumení	34
2.3.6 Silové účinky	35
Literatura	36
3 Dynamika soustav těles	37
3.1 Modelování pohybu soustav tuhých těles	38
3.1.1 Kinematický popis	38
3.1.2 Popis polohy a orientace tělesa	41
3.1.3 Rovnice vazeb	48
3.1.4 Výpočet polohy	50
3.1.5 Výpočet rychlostí	51
3.1.6 Výpočet zrychlení	52
3.1.7 Pohybové rovnice	53
3.2 Modelování soustav těles s poddajnými vazbami	62
3.2.1 Poddajné kinematické dvojice	62
3.2.2 Poddajná tělesa	64
Literatura	73
4 Kmitání lineárních soustav	75
4.1 Matematické modely diskrétních lineárních soustav	75
4.1.1 Lagrangeovy rovnice druhého druhu	75

4.1.2	Pohybové rovnice v maticovém tvaru	76
4.2	Problém vlastních hodnot a volné kmitání	77
4.2.1	Problém vlastních hodnot konzervativních soustav	77
4.2.2	Volné kmitání konzervativních a slabě nekonzervativních soustav	79
4.2.3	Problém vlastních hodnot silně nekonzervativních soustav	82
4.2.4	Volné kmitání silně nekonzervativních soustav	85
4.3	Modální metoda vyšetřování dynamické odezvy	86
4.3.1	Vynucené kmitání slabě nekonzervativních soustav	86
4.3.2	Vynucené kmitání silně nekonzervativních soustav	90
4.3.3	Ustálené harmonicky buzené kmity	94
4.3.4	Ustálené periodicky buzené kmity	97
	Literatura	99
5	Kmitání lineárních kontinuí	100
5.1	Torzní kmitání hřídelů kruhového průřezu	101
5.2	Příčné kmitání přímých nosníků	102
5.2.1	Volné ohybové kmitání prismatického nosníku	104
5.2.2	Kmitání prismatického nosníku vynucené osamělým zatížením	110
5.2.3	Metoda přenosových matic	111
5.2.4	Vliv rotační setrvačnosti a smykové deformace	116
5.3	Příčné kmitání desek	116
5.3.1	Kmitání obdélníkové desky	119
5.3.2	Kmitání kruhových desek	121
	Literatura	122
6	Základy kmitání nelineárních soustav	123
6.1	Úvod	123
6.2	Modelování nelineárních soustav	124
6.2.1	Základní klasifikace nelineárních soustav	124
6.2.2	Matematické a fyzikální příčiny nelinearity	126
6.3	Řešení pohybových rovnic nelineárního kmitání	128
6.3.1	Přesné řešení pohybové rovnice volného kmitání	128
6.3.2	Znárodnění pohybu nelineární soustavy ve fázové rovině	129
6.4	Přibližné metody řešení	132
6.4.1	Metoda malého parametru	132
6.4.2	Metoda ekvivalentní linearizace	135
6.4.3	Metoda přímé linearizace	137
6.4.4	Systémy po částech lineární	139
6.5	Vlastnosti nelineárních soustav	141
6.5.1	Amplitudové a fázové charakteristiky	141
6.5.2	Vliv působení konstantní síly na nelineární kmitání	143
6.6	Samobuzené kmitání	145
6.7	Parametrické kmitání	149
	Literatura	151

7	Metody dynamické syntézy a optimalizace	152
7.1	Metody kondenzace	152
7.1.1	Kondenzace transformací zobecněných souřadnic	153
7.1.2	Parametrická kondenzace	155
7.1.3	Kondenzace metodou modální syntézy	157
7.2	Dynamická citlivost a ladění	160
7.2.1	Dynamická citlivost konzervativních soustav	161
7.2.2	Dynamická citlivost nekonzervativních soustav	163
7.2.3	Ladění parametrů konzervativních soustav	165
7.3	Optimalizace parametrů	169
7.3.1	Základní pojmy	169
7.3.2	Formulace optimalizačních úloh a citlivost cílové funkce	170
7.3.3	Matematické metody optimalizace	175
7.4	Aplikace	176
	Literatura	181
8	Dynamika rotorů	182
8.1	Nehmotný hřídel s kotoučem	182
8.1.1	Rotor s kotoučem uprostřed	182
8.1.2	Rotor s obecně uloženým kotoučem	184
8.2	Modelování rotorů metodou konečných prvků	191
8.2.1	Matice hřídelových prvků	191
8.2.2	Matematický model rotoru	195
8.2.3	Aplikace	197
	Literatura	200
9	Pružné ukládání strojů	201
9.1	Diskrétní modely	202
9.1.1	Soustava s jedním stupněm volnosti	202
9.1.2	Dynamický hltič	205
9.1.3	Rovinný model	210
9.1.4	Prostorový model	215
9.2	Rámové a deskové základy	216
9.3	Aktivní vibroizolace	217
	Literatura	217
10	Dynamika pohonových soustav	219
10.1	Strojový agregát	219
10.2	Mechanické charakteristiky pohonů a zatížení	220
10.2.1	Ideální mechanická charakteristika	221
10.2.2	Statické charakteristiky pohonu	221
10.2.3	Dynamické charakteristiky pohonů	222
10.2.4	Linearizace mechanických charakteristik pohonů	222
10.2.5	Momentová charakteristika asynchronního elektromotoru	223
10.2.6	Momentové charakteristiky stejnosměrných elektromotorů	225

10.2.7	Mechanické charakteristiky zatížení	227
10.3	Základní vlastnosti chodu strojových agregátů	229
10.3.1	Charakteristické stavy chodu strojových agregátů	229
10.3.2	Stabilita statické rovnováhy strojového agregátu	230
10.3.3	Nerovnoměrnost chodu strojového agregátu	231
10.4	Základní úlohy dynamiky strojových agregátů	235
10.4.1	Strojové agregáty s tuhými členy	236
10.4.2	Vliv dynamické charakteristiky pohonu na pohyb agregátu	238
10.4.3	Vliv převodu na dynamiku strojového agregátu	239
10.4.4	Strojový agregát se setrvačником	240
10.4.5	Vnitřní silové účinky ve strojovém agregátu	241
10.5	Strojové agregáty s pružnými členy	242
10.5.1	Dynamické vlastnosti strojového agregátu	242
10.5.2	Agregát s asynchronním elektromotorem – řešení se statickou charakteristikou	244
10.5.3	Agregát s asynchronním elektromotorem – řešení s dynamickou charakteristikou	246
10.6	Strojové agregáty se spojkami	247
10.6.1	Vliv třecích spojek na rozběh pracovního stroje	247
10.6.2	Strojový agregát s pružnou spojkou	250
	Literatura	252
11	Dynamika ozubených převodů	253
11.1	Vnitřní dynamika páru čelních ozubených kol	253
11.1.1	Vnitřní zdroje buzení	253
11.1.2	Matematický model torzních kmitů páru čelních ozubených kol	257
11.1.3	Ustálené kmity	259
11.2	Dynamika hřídelové soustavy s ozubenými koly	262
11.2.1	Modelování hřídelové soustavy s čelními ozubenými koly	262
11.2.2	Ustálené kmity vyvolané úchytkami převodových poměrů	266
11.2.3	Aplikace	268
	Literatura	271
12	Hluk strojů a jejich částí	273
12.1	Akustické veličiny	273
12.1.1	Akustické pole	274
12.1.2	Rychlost zvuku	274
12.1.3	Rychlostní potenciál a vlnová rovnice	275
12.2	Zvukové vlny	276
12.2.1	Šíření rovinných vln	277
12.2.2	Šíření kulových vln	280
12.3	Základní akustické jednotky	281
12.4	Spektra zvuku	284

12.4.1	Frekvenční účinky	285
12.4.2	Skládání několika akustických hladin	286
12.5	Šíření zvuku v pevných látkách	289
12.5.1	Podélné vlnění v prutech	289
12.5.2	Útlum zvuku	293
12.6	Odhad hluku vyzařovaného strojním zařízením	296
12.6.1	Ventilátory	296
12.6.2	Vzduchové kompresory	296
12.6.3	Čerpadla	298
12.6.4	Trysky a dýzy	299
12.6.5	Plynové a parní turbíny	300
12.6.6	Dieselovy motory	300
12.6.7	Elektromotory	302
12.6.8	Převodovky	302
12.7	Metody ke snižování hluku	302
12.7.1	Snižování vyzařovaného hluku	303
12.7.2	Metoda vhodného rozmístění hlučných zařízení	303
12.7.3	Izolace hlukových zdrojů	303
12.8	Subjektivní vnímání hluku	307
12.8.1	Hlasitost a hladina hlasitosti	307
12.8.2	Maskovací účinek zvuku	308
	Literatura	308
13	Software pro dynamiku strojů	310
	Literatura	314
Rejstřík		315